

Meie Aeg

N° 8 1939

Jumala riigist

Jumala riik — see oli Jeesuse õpetuse peateema. Haaravalt mõjusid tema sõnad: Parandage meelt, sest taevariik on ligi tulnud!

Jüngeritele, keda ta kogus oma õpetuse edasikandjaks, võis ta öelda: Teile on antud mõista Jumala riigi salajasi asju.

Otsustaval tunnil, millal ta seisis ilmliku kohtu ees, vastas ta Rooma maavalitsejale ja kohtunikele, et ta on kuningas, kes omab riigi.

Pärast ülestõusmist, kui ta oli veel nelikümmend päeva oma jüngerite juures, rääkis ta neile Jumala riigi asju.

Jeesuse õpetus Jumala riigist pani inimeste südamed kiiremalt tuksuma, täites nende hingi suurte lootustega, mis sundis neid küsima: Millal tuleb Jumala riik?

See oli küsimus, mis huvitas inimesi juba siis, kui selle õpetuse kandja ise oli veel maa peal. Huvi Jumala riigi küsimuse vastu on olnud elav aga ka läbi sajandite ning on seda veel praegugi.

Mida peab kristlane mõistma Jumala riigi all, millest Kristus nii tihti rääkis?

Jumala riik kõige laiemas mõistes seisab selle ideaalse olukorra rajamises, mis valitses maa peal siis, kui Jumal oli alles kõik loonud ja selle kohta öelnud, et see on väga hea. Inimene allus siis otseselt Jumalale ja oli talle kuulelik; maa kandis oma vilja; puudus kõik see, mis teeb inimese elu õnnetuks, raskeks ja kurvaks.

Jeesus tuli maa peale selleks, et kõike jälle niisugusesse endisse ideaalsesse seisukorda tagasi viia, et uuesti üles ehitada Jumala riiki, kus inimesed alluksid jälle otseselt Jumalale ja oleksid talle kuulelikud; kus kõik olukorrad oleksid endiselt ideaalsed, nii et inimene võiks omada täieliku õnne. See oli Jumala riigi mõiste Jeesuse juures. Selle teostamise kasuks elas ja töötas ta siin maa peal ja selle teostamist juhib ta ka praegu.

Sellise algusliku ideaalse seisukorra ülesehitamine või teiste sõnadega Jumala riigi jälleloomine ei toimu aga ühe korraga, vaid astmeliselt. Kuigi Kristusest saadik on möödunud juba ligi kaks tuhat aastat, ei ole olukorrad väliselt sugugi paremaks muutunud, mis lubaksid oletada, et Jumala riik oleks jõudnud lähemale. Endiselt peavad inimesed võitlema mitmesuguste olukordadega ja loodusjõududega, et saada peatoidust, peavad kannatama haiguste ja tõbede all, ning mis veel kõige valusam, peavad surema. Kuigi see on praegu veel nii, nagu see on olnud sellest ajast peale, millal esimene inimpaar muu-

tus sõnakuulmatuks Jumala vastu, hävitades sellega Jumala riigi siin maa peal, siiski on Jumala riik meile lähemale jõudnud.

Jeesuse õpetusest selgub, et ta ei tahtnud ennekõike väliseid olukordi endiseks kujundada. Jumala riigi jälleloomisega ei tehta algust väljaspoolt, vaid seespoolt, s. o. inimeses endas. Kui Jeesuse käest küsiti, millal tuleb Jumala riik, siis vastas ta: „Jumala riik on seespidi teie sees.“ Sellega juhtis ta tähelepanu tähtsale tõsiasjale, et ennekõike peab inimese ja Jumala vahetõrget endiseks muutuma.

Inimene peab jälle Jumalale alluma, peab temale kuulelik olema, peab need õpetused ja põhimõtted, mis Jumal ideaalse olukorra saavutamiseks ja säilitamiseks Kristuse kaudu annud, endase vastu võtma ja need oma igapäevases elus teostama. Inimene peab niitelda oma meelt muutma, peab uuesti sündima, sest siis on see alles võimalik, et inimene võib Jumala tahtmist teha.

Oma kõnes Nikodeemusega osutas Jeesus sellele, et meelsuse muutmine on esimeseks tingimuseks Jumala riigi jälleehitamiseks: „Kui keegi ei sünni ülevalt, ei või tema mitte Jumala riiki näha.“ See tähendab, kelles ei ole paremaid mõtteid, teisi vaateid ja uut meelsust, selles ei teki Jumala riiki. Kui inimene on seotud sellega, mis on maine ja madal, mis teda viib üha kaugemale Jumalast, siis eemaldub tema püsivalt Jumala riigist.

Uuestisünd, mis on inimese seesmine elamus, mõjutatud ülalt, see on Jumalast, peab inimese elu uueks looma. „Vanad asjad on mööda läinud, vaata kõik on uueks saanud“ — see on uuestisünni tulemus, mis tähendab ühtlasi ka Jumala riigi algust inimeses. Vanad asjad on möödunud, Jumal on inimesele andestanud tema senise sõnakuulmatuse, millest olid tingitud mitmesugused üleastumised ja halbused. Kõik on uueks saanud — see on rõõmuhüüd, mis väljendab seda, et Jumala ja inimese vahetõrget on endiseks muutunud, selliseks nagu see oli alguslikus ideaalses olukorras. See on esimene eeldus Jumala riigirajamiseks, sest kui Jumala ja inimese vahetõrget on uus, siis tahab inimene, mõjutatud armastusest, olla Jumalale sõnakuulelik, alluda temale ja täita tema tahtmist. Kui see on inimese soov, siis on tema südames õigus, rahu ja rõõm, sest õiguse on ta omandanud Jumala armu läbi, õigusest tekib rahuline meel ja rahulise meele tulemuseks on rõõm. Kui inimese südames on need omadused, siis võib ta olla õnnelik, sest temas asub Jumala riik. Apostel Paulus võtab ka neis kolmes sõnas kokku

Jumala riigi mõiste. „Sest Jumala riik ei ole mitte roog ega joomaaeg, vaid õigus ja rahu ja rõõm Püha Vaimu sees.“ Room. 14, 17.

Kui inimese südames on need omadused, või teiste sõnadega, Jumala riik, siis tekib temas ka igatsus Jumala järgi, saada Jumala juure. Teda ei kõida enam maised rõõmud, vaid ta otsib midagi paremat. Eebrea raamatu kirjutaja kujutab suurepäraselt niisuguste inimeste vaateid, tundeid ja igatsusi.

„Need annavad teada, et nad endist maad suure hoolega taga otsivad. Nüüd igatsevad nemad paremat, see on taevast maad; see-pärast ei ole Jumalal mitte häbi neist lasta nende Jumalaks hüüda, sest ta on neile ühe linna valmistanud.“ Eebrea 11, 14. 16.

Taevariigi pärijad tunnevad endid selles maailmas võõrastena; nad igatsevad paremat, see on taevalikku maad. Nad otsivad taga oma sünnimaad. See maailm, kus nad peavad elama, ei ole nende kodumaa, sest siin valitsevad õiglusetus, rahunus ja rõõmutus. See kõik põhjustab neid ootama uut maad, kus elab õigus. Nende põhimõtteks on talitada õieti, elada rahus ja tegutseda rõõmsalt, ja seda kõike ei võimalda neile selle maailma seisukord. See suurendab veelgi nende igatsust Jumala ja niisuguse seisukorra järgi, mis valitses alguslikult siin maa peal.

Niisuguseid inimesi ei häbene Jumal oma lasteks nimetada, sest nende südames on juba aset leidnud tema igavesti püsivad põhimõtted. Nad hoiavad neist põhimõttest kinni ning talitavad nende järgi. Kuigi nad viibivad võõrsil, ei unusta nad oma isa — Jumalat. Nad on kui lapsed, kes on olukordade tõttu sunnitud elama võõrsil. Kuid nende kõneaineks, igatsuseks ja unistuseks on see aeg, millal saavad koju.

Kui on inimesi, kes on saanud uueks ja kes on väärt leitud olevat parema elu jaoks, siis tahab Jumal ka välised olukorrad muuta selliseks, nagu need olid alguses. Apostel kujutab neid seisukordi, mis kõrvaldatakse: „Neil ei pea enam nälga ega janu olema; ei peagi nende peale enam päikese kõrvetav kuumus langema, nende pisarad pühitakse, sest pole enam leinamist ega surma.“

Kui kõik on uueks loodud, siis tuleb maha ka Jumala linn, uuendatud maailma pealinn. „Ja mina, Johannes, nägin püha linna, uue Jeruusalem maha tulevat...“ Ilm. 21, 2. Siis on saabunud aeg, millal Jumala riik on lõppkujuliselt siin maa peal uuesti üles ehitatud. Õigete suust, kes on oma südames nii kuumalt selle järgi igatsenud, kõlab juubeldav rõõmuhüüd: „Näe, Jumala telk on inimeste juures!“ Nende

„Mina olen tee, tõde ja elu“

suurim soov on täitunud. Need, kes oma südamed lasksid uueks luua ja sinna vastu võtsid Jumala riigi põhimõtted, näevad siis ka seda meeltülendavat silmapilku, kus kõik väline on saanud uueks. Kõik on jälle väga hea. Maa on saanud Jumala omanduseks. Jumala alguslik kavatsus meie maa loomisel on täitunud.

Otsene ühendus Jumala ja inimeste vahel on uuesti jalule seatud. Uuendatud maa kuulub jälle Jumala maailmkonda. Ei ole enam seda, mis lahutaks inimesi ja Jumalat, ei ole enam neid olukordi, mis tegid inimese õnnetuks. Maa on muutunud taevaks, sest puudub kõik, mis on maine, häviv ja mööduv. Kõik on nüüd kestav, igavene ja taevalik. On täitunud apostli sõnad: „Meie elu on taevas“ (Vil. 3, 20), sest uueks loodud maa olukorrad ei ole enam maised, vaid taevalikud.

R. Vinglas.

Olukorrad ja inimene

Enamiku inimeste meelsuse määravad olukorrad, milles elatakse. See on maksev nii maisis asjus kui vaimulikul alal. Eriti maksab see inimese maailmavaate kohta. Juba piiblis tähendatakse sellele. „Mis ma teen sinuga, Evraim? Mis ma teen sinuga, Juuda? Sest teie vagadus on kui hommikune pilv, kui kaste, mis pea ära kaob.“ Osea 6, 4. Kui inimesel on võimaldatud kõndida elu päikesepoolle, siis tal on kerge tunnustada Jumalat, tema heldust ja headust. Koguni teisiti on tema tunded siis, kui niinimetatud „saatus“ sunnib teda kõndima elu varjukülgedel, kui satutakse pettumuste radadele. Siis inimene kaldub kergesti kahtlema Jumala headuse üle. Ta siis ei suuda leppida mõttega, et Jumal on armastus. Siis inimene näib sarnanevat lapsele, keda vanemad karistavad. Ta ei suuda mõista vanemate armastust, kui nad teda karistavad. Ta peab neid valjudeks, jah isegi pahatahtlikeks.

Ka usklike eluteel võib olla niisuguseid tumedaid tunde. Elus tabab meid mõnigi üllatus. Need näivad meile otstarbetuina, üleliigseina. Siinjuures me sagedasti unustame, et oleme Jumala kasvatuskoolis. Ka Jumala käitumine meiega võib tunduda valjuna. Siiski Jumal on olnud ja on veel praegu ainult armastus. Ta on seda ka meie elu tumedamail tundidel. Püüame jõuda sellele tundmisele, et Jumal on alati armastus — kuigi me seda igal hetkel ei suuda mõista. „Sest ma tean mõtteid, mis mina mõtlen teie pärast, ütleb Jehoova, need on rahu mõtted, ja ei mitte õnnetuseks, et ma teile annan hea otsa.“ Jer. 29, 11.

Jumala armastus ja heasoovlik käitumine inimestega saab meile mõistetavaks, kui mõtleme, mis ta Kristuse läbi meie heaks korda saatis. Kristuse kannatus Kolgatal ja tema ristisurm on Jumala armastuse tõendus. Kas me mõistame seda? Näib, et paljud ei mõista selle suure ohvri tähendust. Inimsoo tuimusest hoolimata jääb seisma tõsiasi, et Kristuse kannamine ja surm ilmutas inimesele Jumala armastuse, mis temal oli oma loodolevuste vastu alguses. Jumal andis selleks oma armsaima, et inimene saaks, usu läbi Kristuse sisse, igavese elu. Kolgata sündmus kuulutab Jumala armastust inimeste vastu.

Jumal armatab kõiki inimesi, aga ta ei või pattu sallida. Ta armastab patust, kui see on tahtlik lahkuma kurjuse teedelt ja tegema Jumala tahtmist. See Jumala armastus ei ole piiratud mõnele maale ega rahvale, ei päevale ega aastaajale, vaid see on maksev alati ja kõigile. Kes suudab seda uskuda ja alati meeles

pidada, see saab taeva suurima kingituse. See teadmine annab inimesele suurima sisemise kindluse ja rahu rahutuul aegadel. Ilma selle veendumuseta on inimene abituim olevus maailmas. Kus puudub päikesepaiste, seal närbub elu looduses; kus ei paista Jumala armastuse päikene, seal kidurdub inimelu.

Ja siiski Jumal kui targim isa ja kasvataja ei või meile osaks anda üksi päikesepaistet, vaid ka elu varjukülgi. Armastus ja karistus peavad ühiselt looma uue inimese, seda harides ja kujundades. Nii töötab ja valitseb Jumal iga üksiku inimese hinges, keda ta tahab kasvatada igaviku jaoks. Mida enam on inimene tahtlik Jumala sõna kuulma, seda enam ta jõuab eesmärgile. Jumala tõde mõjutab inimest, et ta saab tahtlikuks muutma oma elu; Jumala tahtmise järele elamine saab temale endast mõistetavaks eluseaduseks. Seda võimaldab evangeeliumi saladuslik mõju. Ta jääb nii headel kui pahadel päevadel kindlaks oma põhimõttele, sest tema sees elab jumalik elu. Tema ei saa teisiti elada.

Et sellele astmele jõuda, selleks peame uskuma ja usaldama Jumalat. Peame end vabalt andma temast ettenähtud elukooli. Peame olema valmis endaohverdamisele.

Meil tuleb elus alati minna vastuvoolu. Meil tuleb kohata mitmesuguseid väljakutseid ja eba-meeldivusi. Nendega proovitakse ja arendatakse meie iseloomu. Kui oleme tõelikud kristlased, siis oleme alandlikud ja lahked. Et kasvada tõelisteks kanglasteks, meil tuleb iseend võita. Kuigi me omast väest ei suuda seda, me peame selles tegema oma parimat. Jumal ei saa teha meie iseloomu paremaks, kui meie ei tööta ühes temaga. Kes põrkavad kõrvale raskuste eest, need kaotavad tugevuse ja võidurõõmu. Kes aga igas olukorras Jumalat usaldavad, need võidavad kõik raskused, teades „et neile, kes Jumalat armastavad, kõik ühtlasi heaks tuleb, neile, kes tema kavatsuse järgi on kutsutud.“

M. B.

Suurim küsimus

Suurimaks küsimuseks igale tõsiselt mõtlejale inimesele on mõte: „Kuidas ma võiksin tunda tõelikku Jumalat?“ Sellest mõttest ei saa vabaks isegi need, kes suuga tunnistavad, et nad ei usu Jumalat. Kuigi meile palju maailmadekogus arusaamatuks jääb, siiski me tunneme, et oleme olenevad ühest kõrgemast olevusest, jah, me isegi tunneme oma vastutust tema ees. See vastutustunne põhjustas kord ühte üldtuntud usumeest ütleva: „Sina, Jumal, oled meid enda jaoks loonud, ja meie hing on seni rahutu, kuni ta rahu leiab sinu sees.“

Jumal, kellest me siin kõneleme, keda me tahame tundma õppida ja kelle juure saada, on enda jõul elav isiklik Jumal. Pühakiri kõneleb temast kui õigest ja elavast Jumalast ja kuningast, et „tema on oma rammu läbi maailma teinud ja maailma oma tarkuse läbi valmistanud ja taevast venitanud oma mõistuse läbi.“ Kaugeleulatavam ja täielikum ei või olla ükski selletus. Kõik teised jumalad, mis inimesed ja üksikud rahvused välja mõelnud, peavad siin taganema. Neil ei ole muud kui kõlav nimi. Sellele tõelikule, isiklikule Jumalale juhitakse meid kõikjal, kus me iial liigume. „Sest et see, mis Jumalast on teada, on avalik nende seas; sest Jumal on seda teada annud. Sest tema nähtamatut olu, niihästi tema igavest väge, kui jumalikkude olemist, nähakse, kui neid pannakse tähele tema tegudes, maailma loomisest alates, nii et nad ei saa end vabandada.“ Rooma 1, 19. 20.

Selle kõigile nähtava ja mõistetava looduse kaudu ilmutamise kõrval ta on end ka kirjutatud sõna läbi ilmutanud.

Jumal on „ennemuiste mitu korda ja mitmel kombel vanematele rääkinud prohvetite kaudu.“ See ilmutus on meile alal hoidunud Vana Testamendi näol. Seal me leiame ühe rahva ajaloo, kellel oli Jumala kutse, kuid kes oma sõnakulmatuse läbi ei vastanud Jumala nõuetele, ja keda Jumalast ära heideti.

Täielikuim ilmutus anti inimestele Jumala Poja läbi, kelle Jumal „on pannud kõigi asjade pärijaks, kelle läbi ta on teinud maailma“. Ebr. 1, 2. Nende ilmutuste algallikat me nimetame Uueks Seaduseks. See on aruanne Jeesuse Kristuse elust. „Alguses oli Sõna ja Sõna oli Jumala jugures ja Sõna oli Jumal. Seesama oli alguses Jumala juures. Kõik asjad on tema läbi tehtud ja ilma temata ei ole ühtigi tehtud, mis on tehtud... Ja Sõna sai lihaks ja elas meie seas ja meie nägime tema au kui Isast ainusündinud Poja au täis armu ja tõde.“

Need sõnad näitavad meile nähtamatut, igavest Jumalat inimkujus. „Kes, et ta on tema au paistus ja tema olemise märk, ja kõik oma vägeva käega kannab... on istunud suure au paremale käele kõrges.“ Eebr. 1, 3.

Nüüd me teame, et meil on tegemist kahe jumaliku olevusega, nähtamatu Isaga, keda ükski iialgi ei ole näinud, ja tema Poja Jeesuse Kristusega. Seda tõendab meile jumalik ilmutus. Kui nüüd keegi end peab jumalalauseks, siis ta peab uskuma ka Kristusesse, muidu tema Jumal ei ole tõelik Jumal. Kuidas on aga lugu nendega, kes ütlevad: „Kristusesse kui Jumala Pojasse ma enam ei usu, nii vanamoealine ma ei ole, aga ega ma ole sellegipärast uskmata. Mina usun, et mingi kõrgem olevus on olemas, ma olen jumalalauseks.“

Siiski inimene petab end selle oletusega. Ta tunneb oma hinges tühjust ja rahutust ning tahab selle usuga oma puudust täita. See usk ei suuda asendada tõelikku usku, mille vajadust me kõik tunneme. Jumalalause on ainult siis täielik, kui see on ühenduses Kristusega. Pühakirja tunnistus ei jäta meid teadmatusse, et tee Jumala juure läheb Kristuse kaudu. Teist teed Jumala juure ei ole. Muidugi inimeste meeltes on neid alati olnud, aga need ei vii soovitud sihile. Meil ei ole siis midagi rohkem kui budhausulistel, kelle elu suundub nirvanasse. see on mitte millessegi, ja me vaatame tardunud pilgul surmale kui paratamatusele vastu, ilma igavese elu lootuseta. Kristus, Jumala Poeg, ütleb meie vastu otsustavalt: „Mina olen maailma valgus; kes minu järel käib, see ei käi pimeduses, vaid temal peab elu valgus olema.“ (Joh. 8, 12). „Ükski ei tunne Isa, kui aga Poeg, ja kellele Poeg teda tahab ilmutada.“ (Matt. 11, 27). „Mina olen tee ja tõde ja elu. Ükski ei saa Isa juure muidu, kui minu läbi.“ (Joh. 14, 6.) „Kes ei austa Poega, see ei austu mitte Isa, kes teda on läkitanud.“ (Joh. 5, 23.) Nõnda kõneleb kõrvõimas isiklik Jumal, kes ei salli teisi jumalaid enda kõrval.

Piibli esimestel lehekülgedel on kirjutatud: „Ja Jumal lõi inimese oma näo järele, Jumala näo järele lõi ta tema.“ (1. Moos. 1, 27.) Sagedasti tundub tõsiasjana, et inimene tahab seda lauset ümber pöörata — inimene loob ise endale Jumala, kellesse ta tahab uskuda. Aga jumalat, kelle me ise endale välja mõelnud, meie ei suuda võtta tõsiselt. Tema ei nõua meilt midagi, vaid ta tahab ainult seda, mida mina oma maise mõttega ka tahan. Me tunneme tema võimupiire ja meie palvetamine ei vaja usku, ning see jääb vastamata.

„Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu jalgtee peal“

„Aga usk on kindel lootus nende asjade peale, mis veel oodatakse, ja nende asjade märguandmine, mis ei nähta... Aga ilma usuta

ei või ükski Jumala meele pärast olla, sest kes Jumala juure tahab saada, see peab uskuma, et tema on, ja et ta tasujaks saab neile, kes teda otsivad.“ (Eebrea 11, 1. 6.)

Kristus on ja jääb jumalauscumise katsekiviks. Jumalauscumisel ilma Kristusele vaatamiseta ei ole kindlat aluspõhja. Jumal on Kristuse läbi end meile ilmutanud ja samal teel me leiame Jumala tundmise. Usus me kuuleme Jumala hääle taevast: „Seesinane on minu armas Poeg, kes minu meelepärast on, teda kuulge.“ (Matt. 17, 5.) See on evangeelium, see rõõmusõnum, Jumala vägi, mis teeb õndsaks kõiki, kes sellesse usuvad. Kristus oli ja on igal ajal teeks Jumala juure.

Kristus oli ja on ainsaks teeks igavesse ellu. „Kellel Poeg on, sellel on igavene elu; kellel Jumala Poega ei ole, sellel ei ole elu mitte.“ (1. Joh. 5, 12). Tema teab, et meie oma teed ei vii meid soovitud sihile, seepärast ta ütleb: „Mina olen tee.“ Ta ei sunni meid vägisi käima tema teedel, vaid ütleb: „Kui keegi mind armastab, küll see peab minu sõna ja minu Isa armastab teda ja meie tahame tema juure tulla ja eluaset tema juure teha.“ Nii elab inimene Kristuse läbi lähimas ühenduses ja osasaamises Jumalaga ja tema igavese elu lootus põhjeneb Kristuse ülestõusmisel surnust. „Sest nõnda kui Aadama sees kõik ära surevad, nõnda peab ka kõik Kristuse sees elavaks tehtama,“ ütleb Paulus, ja lisab sellele: „Kui Kristus meie elu avalikuks saab, siis peate ka teie temaga au sees avalikuks saama.“ **E. Gugel.**

Mis on usk

Kas sa usud? küsis Jeesus neilt, kes tulid tema juure. Ja kes võis oma südamest ütelda, et ta usub, seda aitas Jeesus.

Usk on see hingeline seisukord, mille juures Issand võib kedagi aidata või kedagi tarvitada. Nüüd me peaksime teadma, miks see on nõnda ja mis me peaksime tegema, et võiksim uskuda.

Usk on sala-asi, aga mitte just niisugune, et me ei või temast midagi teada. Paljudele on usk küll sala-asi, ja seda neile, kes ei taha või ei saa uskuda.

Usk on hinge vabastamine pingutusest, hinge rahulejätmine, hingeline tasakaal. Et seda õieti mõista, paneme tähele hingelisi nähtusi igapäevases elus.

Oletame, et meil on ees mingi eriline reis. Me teame tähtpäeva, arvestame aega ja mõtleme millal oleme seal. Me võtame enesele säärase hingelise seisundi nagu oleksime juba seal,

ning meil on kerge ja hea tunne. Hea tunde valmistab usk. Me usume, et läheme ja oleme. Usuga on saavutatud kehas vajalik tasakaal ja rahu, nii et inimesel on sellest hea tunne. Nii kohe aga saab see rahu rikutud, kui hakkame mõtlema takistusi, mis võivad juhtuda. Kahtlused häirivad keha, paiskavad meie kena jõu laiali, ja me tunneme endas rahutust, rõhumist, valu. See näide selgitab, mis on tarvis meie rahuks. Seda sihikindlat mõtlemist, kus ei esine kahtlused, nimetatakse **u s u k s**.

Olgu veel mõni näide usust. Me läheme hommikul tööle usus, et tuleme õhtul koju tagasi ja kodu on samas seisukorras. Kui me seda ei usu, mis meist siis saab! Me laeme end ilmaaegu kartuse ja hirmuga. Me ei ole siis kindlad ja julged, vaid ärevad ja arad. Loorulik, et siis ei edene töö. Iga talitus ja töö seisab koos tuhandetest liigutustest, mille kohta

usume, et need meil korda lähevad. Millesse ei ole usku, see ka ei õnnestu. Ja kui me iga asja kohta kahtleksime, siis me ei oleks suutelised mitte millekski. Ka kõige õnnelikum juhtum ei saa tuua õnne, kui kahtleme. Igapäevane elu seisab koos usutegudest, kui seda nii võib väljendada.

Eeltoodud vaatekohast tuleb vaadelda ka religioosset usku, s. o. usku Jumalasse. Sedagi usku ei saa olla enne, kui me oma hinge ei vabasta, pingutust ei alanda ja rahu ei võimalda.

Täielik hingeline ehk sisemine rahu on prohveti seisukord. Prohvet tunnistab, et ta on iseenest ära, ta ei mõtle enese peale, tema hinges on vaikus ja rahu, ja siis on kõrgemalt poolt sisendatud temale tunded ja mõtted. Prohvet Jesaja otsis Jumala lähedust. Ta tundis Jumala kutset, ja siis ta vabastas oma hinge nii, et võis ütelda: „Siin ma olen, läkita mind!“ Ja nii Issand võis temale ilmutada, mis ta pidi tegema ja mida rääkima.

Kui me seda prohveti seisukorda järele mõtleme ja oma hingeelu sisse näeme, siis mõistame, mis tähendavad need üleskutsed: „Andke endid Jumalaga ära lepitada!“ „Anna, mu

poeg, oma süda mulle!“ Mis tuleb siis meil teha oma südamega? Me peame olema Jumala teenimise suhtes hingeliselt täiesti päri. Me ei või otsida väljapääsu või vabanemist.

Usk on Jumala teha, usk on aga ka meie teha. Meie oma Jumalale anduva olekuga võime ära tunda Jumala läheduse. Jumal peab võima sisendada meisse uued tunded ja mõtted. Kui tema on meie hingeelu ümber kujundanud, siis oleme tõesti uued inimesed. See on sõna tõsisel mõttes uuestisünd. Sellises seisukorras võib Jumal inimest tarvitada. Siis võib nõrk kiidelda Jumala väest. Inimene tunneb õndsust. Tal on kõige parem olla oma Jumalaga.

Nagu nimetatud, Issand ei saa meisse sisendada pühi tundeid, kui meie hinges on segased tunded. Kui meie hing on vallutatud millestki muust, siis ei ole enam ruumi õrnadele ja õnnestavatele usutunnetele. Seepärast vaadake oma hinge sisse ja katsuge endid läbi. Ehk on meis kahtlus, mure, kartus, sallimatus, viha. Teadkem, et meie hinges peaks olema rahu. Kui ei ole rahu, siis otsige seda. Olgem kõigest omast hingest nõus Jumalat teenima.

H. Pilt.

Mõtteid kasvatusest

Piibel sisaldab rohkesti kasvatuse põhimõtteid. Moosese raamatus on väljendatud kasvatuse eesmärk: „Teie peate olema mulle pühaks rahvaks.“ 2. Moos. 19, 6. Sellega ühtub ka Saalomoni Õpetussõnades leiduv kasvatuse juhtiv põhimõte: „Jehoova kartus on tundmise algus.“ Õps. 1, 7.

Vanemad peavad kasvatama lapsi selle eesmärgi poole. „Kuule, mu poeg, isa juhatusi, ja ära hülga ema õpetust.“ Õps. 1, 8. Kristlik perekond on seega koht, kus ainult võib edendada kristlik kasvatust.

Kasvatuse vahendeist tarvitab piibel harjutamist ja tööd. „Õpeta oma last nõnda kui temale sünnib, siis ei lahku ta sellest ära, kui ta vanaks saanud.“ Õps. 22, 6. „Hea on mehele, kui ta kannab ikket oma noores eas.“ Jer. nutulaul 3, 27.

Need piiblis esinevad kasvatuse põhimõtted on leidnud käsitamist ka uema aja kasvatusteadlaste poolt. Üks neist, kes seda on teinud, on Johann Heinrich Pestalozzi (1746—1827). Kasvatuse eesmärgi, koha, vahendite ja kasvatajate kohta esinevad tema juures järgmised vaated.

Kogu looduse taga peitub Jumal; kogu maa-

ilm, see ühtlane kosmiline organism, on Jumala eneseavaldus; kogu looduses teostub Jumala tahe. Jumal ongi, kellel põhjeneb kõik see olemasoleva ühtlus, mis annab igale üksikasjale ja üksiknähtusele tähenduse ja mõtte. Asjade õiget olemust tundma õppida, nendest õiget vaadet omandada, tähendab nendes näha ja tunda Jumalat, kõike ühtlustavat ja reguleerivat printsiipi.

Kogu Pestalozzi kasvatuslik süsteem on usuliselt orienteeritud. Igal pool, iseeneses ja looduses, näha ja tundma õppida Jumalat, see on tema haridusideaali väljendus.

Kuid kes peab lapsele õpetama Jumalat tundma. „Kuidas tuleb see, et ma üht Jumalat usun, et ma tema hoole usaldun, õnnelikuna tundun, kui ma teda armastan, kui tema peale loodan, teda tänan, tema tahtmise järele käin?“

Ta leiab, et õige jumalatundmise aluseks on vastavad tunded, mis peavad olema igas inimeses enne, kui temal võivad tekkida õige arusaamine Jumalat ja tõsine usklikkus. „Mina pean inimesi armastama, inimesi usaldama, inimesi tänama, inimeste sõna kuulma, enne kui ma võin armastada Jumalat, tänada Jumalat, loota Jumala peale ja kuulda Jumala sõna. „Sest kes

ei armasta oma venda, keda ta näeb, kuidas võib see armastada oma Isa taevas, keda ta ei näe.”

Need tunded peavad tekkima ja neid peab arendatama varases lapsepõlves. See on ema kohus ja seda võimaldab ema ja lapse loomulik vahekord. Laps õpib oma ema armastama, usaldama jne. Kuid need tunded ei ole jäävad, sest tuleb aeg, millal laps hakkab tundma oma jõudu, mil temas tärkab salajane aimus: ma ei tarvitse enam ema. Siis on aeg, millal ema peab lapsele rääkima Jumalast: „Laps, on Jumal, keda sa tarvitsed, kui sa mind enam ei tarvitse; on Jumal, kes võtab sind kätte, kui ma sind enam ei saa kaitsta; on Jumal, kes sulle õnne ja rõõmu valmistab, kui ma ei suuda seda enam teha.“

Seda tähtsat sammu teha ei tohi ema milgi kombel unustada, sest kui inimesele Jumalat, seda ainust kõlbelist tuge, eluteele kaasa ei anta, on ta kadunud. Maailm, nagu ta on, ei ole enam, „nagu Jumal selle alguses oli loonud.“ See on täis sõda enesearmastuse rahuldamiseks, täis ebaloomulikkust, vägivalda, upsakust, valet ja pettust. See maailm sarnastab inimese varsti iseenesega. Hävitab temas need paremad tunded, mis ema kasvatus tema hinge istutanud, ning nende asemele astub enesearmastus ja meelelise lõbu iha, kui puudub Jumal kõlbelise tõena.

Jumalatundmise süvenemine ja väljakujunemine käib kaasas terve õpetusega. Õppides tundma asju, omandades selgema vaate maailmast, nagu Jumal selle alguses loonud, õpib inimene neis ikka selgemalt ja teadlikumalt tundma ja nägema Jumalat iseeneses ja looduses.

Õppides selgineb ikka enam inimese teadlikkus Jumalast, süvenevad tema usulised tunded; ühes sellega tunneb ta eneses ikka selgemi kõlbelisi käsk: „1. Püüa olla täiuslik, nagu Jumal taevas on täiuslik. 2. Sa ei ole iseene tarvis maailmas; täiuslikumaks saad sa ainult siis, kui su vennadki saavad täiuslikumaks.“

Kaugeleulatava tähendusega on ka Pestalozzi tööpõhimõte. Töökasvatusega mõtleb ta tööd ja tegevust ja oma vaatlusi selle juures kasvataja juhatusel. Tööd hariduse abinõuna tuleb eelistada sõnalisele haridusele sellepärast, et see mõjub inimese meeltesse ja tundmustesse otsekohele, harjutab tema võimeid. Laps peab algama sellega, mis temale on kõige lähemad, selles seisukorras, milles ta viib. Seda peab ta täiesti tundma ja tarvitada mõistma, enne kui temaga võib edasi minna sellele, mis antud korras on temast kaugemal.

Harjumuste kujundamist on kasvatusteaduses palju tarvitatud. Harjumus on inimloomuse seadeldis ja põhimõte, mida peame kasutama selleks, et suurendada jõudlusvõimet ja kergendada tööd oma elus. Seega on harjumused toimingud, milledega mõistusel pole alati tarvis kaasa töötada. Muidugi peab mõistus need toimingud esiti omandama ja selle eest hoolitsema, et iga üksik sobiks tervikuga, ka peab ta aegajalt järele vaatama, kas kõik veel on korras, aga tal ei ole enam tarvis seal alati juures olla. Mõelge näiteks klaverimängule. Kui vaevaliselt peab esiteks iga nooti vaatlema ja kaaluma. Alalise kordamisega aga muutuvad mitmesugused võtted viimaks harjumuseks — nagu jõesäng muutub ikka sügavamaks, mida kauemini vesi sellest läbi voolab.

Perekondlikud harjumused avaldavad suurt mõju maailmale. Lapsed lähevad välja vanemate kodust ja levitavad igasse seltskonnakihisse harjumusi, mis nad on vanemalt saanud. Sellepärast on nii väga tähtis, et kujundataks häid harjumusi.

Olles lühidalt vaadelnud kasvatuse põhimõtteid piiblis ja uuema aja kasvatusteadlaste juures, näeme, et piibel on ka sel alal rohkesti andnud inimkonnale. Temas leiduvad igavesti püsivad väärtuslikud kasvatustööd, mis on tähelepanu leidnud ka kõige suuremate kasvatusteadlaste poolt. Need põhimõtted on inimesi teadlastena ja ka inimestena suureks teinud. Pestalozzi kohta on kirjutatud järgmised sõnad: „Ta oli Kristuse-kuju pehme lapsesüdamega, inimarmastuse apostel, suur, puhas ja lihtne inimene.“ (Prof. Dr. R. Wickert).

Jääb ainult soovida, et piibli suured kasvatustööd põhimõtted teeksid meidki niisugusteks inimesteks.

R. Vinglas.

Elu ja surma küsimus

Kaks võimu on alati vastastikku võitluses: need on elu ja surm. Inimene oma harilikus askelduses ei märkagi, kui suurt ohvrit nõuab surm inimsoolt. Igal aastal sureb, ümmarguses arvus, 30 miljonit inimest, iga päeva kohta 82.000, igas tunnis 3400 ja lõpuks igas sekundis 1 inimene. Mõtleme sellele hiiglaarvule, kes on surnud möödunud aastatuhandete jooksul!

Et inimene on võimeline mõnda loodusejõudu enda teenistusse sundima, siis see varustab teda teatud jõuvahenditega. Inimestel on võimalik tehniliste abinõude abil üksteist viimseni hävitada; aga surma vastu nad ei ole rohtu leidnud. Arstiteadus võib mõnikord küll ära hoida, et vikatimees ei sirutaks liig vara oma kätt mõne inimese järele, aga surma ära kaotada ta ei suuda. Surm ise on inimese uurivale vaimule lahendamatu mõistatus. Prof. Peters kirjutab selle kohta:

„Surmaküsimus on inimesele suuremaks mõistatuseks. Kuidas see tuleb, et nii loomadel kui taimedel — ka siis, kui nad on kaitstud väliste kahjustuste eest, teatud aja möödudes on määratud piir? Miks peab see olema nii?“

Eks esitanud miljonid surelikud endale selle küsimuse ja eks tee veel praegu elavad samuti? Jah, miks peab see olema nii? Üks on aga meil kõigil selge ja nimelt: „Need, kes elus, teavad, et nemad peavad surema.“ Kog. 9, 5.

Inimese olemasolu algus ei olene mitte mõistatusest loodusejõudude tegevusest; inimene on Jumala looming. Ainsa kindla teadeteallika inimese alguse kohta leiame Jumala sõnalt, kus on öeldud: „Ja Jumal lõi inimese oma näo järele, Jumala näo järele lõi ta teda, meheks ja naiseks lõi tema neid. Ja Jehoova Jumal valmistas inimese, kes põrm on, mullast, ja puhus tema ninasse elavat õhku: nõnda sai inimene elavaks hingeks.“ 1. Moos. 1, 27; 2, 7.

Oma looja sarnaduskujuna mullast valmistatud, oli ta loodud elama igavesti. Samal ajal juhiti tema tähelepanu teda varitsevale hädaohule: „Kõigist aia puist võid sa küll süüa; aga hea- ja kurjatundmise puust ei pea sa mitte sööma, sest mil päeval sina sest sööd, pead sa surma surema.“ 1. Moos. 2, 16. 17. Surma idu oli juba siis olemas, aga see ei olnud veel inimese loomuses. See surmaidu oli kurjus. Kristuse ütlus selgitab meile selle nii palju sisalduva sõna. Jeesus ütles: „Ükski ei ole hea, kui aga üks, see on Jumal.“ Matt. 19, 17. Seega headus on Jumala algomadus, tema tahtmine. Tema ise oma isikus on ainus, elav Jumal. Kurjus on Jumala tahtmise eitamine. See on oma tahtmise makspanek Jumala tahtmisest

möödahiilimise teel, ise oma elu määramine Jumalast määratud elueesmärgi asemel. See ongi kurjus, surmaidu.

Kuigi Jumala hoiatus oli selge, siiski eitas üks Jumala loodolevusi Jumala sõnade tõde, öeldes inimesele: „Teie ei pea mitte surma surema. Sest Jumal teab, mil päeval teie sest sööte, et teie silmad siis lahti saavad ja saate kui Jumal ja tunnete head ja kurja.“ 1. Moos. 3, 4. 5. Ja inimene võttis keelatud viljast ja söi. Eksitaja vale uskumisele järgnes tegu, Jumala tahtmisest üleastumine ja seega asetati inimese iseloomu, südamesse ja hinge surmaidu, ta sai surelikuks. Ja kuni tänaseni tõdeneb igäuhe juures Jumala sõna: „Sest sina oled põrm ja pead jälle põrmuks saama!“ „Nõnda on surm kõikide sisse läbi läinud, sest et nemad kõik on pattu teinud.“ Rooma 5, 1. 2. „Sest surm on patu palk.“ Rooma 6, 23. Surelik inimene on abitu surma saladusliku võimu ees. Niipea kui eluõhk lahkub, langeb ihu põrmuks.

Jäänuks inimene selles abitus olukorras enda hoole, siis oleks kõik lootus uueks eluks jäävalt kadunud. Kuigi maailma on mitmel korral üllatatud teatega, et nüüd on lõpuks avastatud elu saladus, osutus see seni alati ekslikuks teateks. Õigusega ütleb prof. dr. J. Reinke: „Aine elluäratamise probleem asub väljaspool keemikute võimupiire.“ Nii kui surmaidu võib tunda ainult Jumala Sõnas kirjeldatud patulangemisloo vastuvõtmise läbi, nõnda ainult Looja ilmutus võib inimesele avastada tee igavese elu eo vastuvõtmiseks.

Langenud inimene ei oma loomult igavest elu. Saatana pettuse tagajärjel asetati temasse surmaidu. „Ja Jehoova Jumal ütles: „Vaata, Aadam oli kui üks meist, et ta pidi teadma head ja kurja, aga nüüd, et ta oma kätt sinna külge ei pista ja ei võta ka elupuust ja ei söö ja igavesti ei ela, siis saatis Jehoova Jumal teda Eedeni rohuaiast välja, et ta pidi maad harima, kust ta oli võetud.“ 1. Moos. 3, 22. 23. Nii sööb inimene oma palgehigis leiba kuni ta jälle mullaks saab, millest ta on võetud. Ükski loomulik eluidu ei kindlusta temale elu pärast surma. Mitte surmale pühendatu ei oma igavest elu, vaid Jumal üksi on surematu.

Selles inimeste lootusetus surmahädas saatis Jumal oma Poja meie maailma, „et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, vaid et igavene elu temal peab olema.“ Joh. 3, 16.

Jumal sai lihaks. Kui imelikud on Kõigevägevama teod. „Et nüüd lapsukesed liha ja vere osaliseks on saanud, otse nõnda on tema

ka ise sellest osa saanud, et ta pidi surma läbi ära kaotama selle väe, kellel surma üle võimus oli, see on kuradi, ja lepitades ära päästma neid, kes surmakartuse pärast kõige eluaja sulasepõlves olid.“ Eebr. 2, 14. 15.

Kristuse surmal on hoopis teissugune tähendus, kui kõikide teiste surmal. Iga inimene peab surema oma patu pärast, ja kui Jumal ei päästa, ta peab jääma surma sisse. Jeesus ei teinud pattu. Teda kiusati kõiges, nii kui meidki, siiski ta jäi ilma patuta. Saatana ei õnnestunud asetada surmaidu Kristusesse. Tema jäi kuulelikuks oma Isa käskudele. Ta jäi oma Isale truuks surmani. Ta jäi oma Isa sõna läbi võitjaks, öeldes: „Kirjutatud on!“ Matt. 4, 4. Ta võitles surmaga, et panna maksma oma Isa tahtmist. Patu inimene, see äralangemise poeg, kes tahtis panna maksma oma mina tahtmist Jumala tahtmise asemel, lõi Jumala Poja risti. Siiski see vägivaldne surm ei suutnud hävitada Jeesuse sees asuvat Jumala elu. Teda ei suutnud isegi haud kinni pidada. Surma võim murdi igavese elu-ee läbi. Nüüd asetab Jumala Poeg igavese elueo inimese südamesse, kes usub temasse. Saatana vaim on uskmatuse ja sõnakuulmatuse vaim, aga Jeesuse Vaim on sõnakuul-

mise ja usu Vaim Jumala sõnasse. Seepärast ütleb apostel Paulus: „Aga kui selle Vaim, kes Jeesuse on surnust üles äratanud, teie sees elab, siis võtab see, kes Kristuse on surnust üles äratanud, ka teie surelikud ihud elavaks teha tema Vaimu läbi, kes teie sees elab.“ Rooma 8, 11. Jeesuse Vaim, see ususõnakuulmise Vaim, ongi elu- ja surematuseidu.

Praegu veel magavad surnud, mõned üksikud välja arvatud, oma haudades, aga see aeg ei ole enam kaugel, „millal kõik, kes haudades sees on, peavad tema häält kuulma ja välja tulema, kes on head teinud, elu ülestõusmiseks, aga kes on paha teinud, hukkamõistmise ülestõusmiseks.“ Joh. 5, 28. 29.

Kuigi ihult surelik, kannab see, kes usub Jeesusesse Kristusesse ja kes tema Vaimu on endasse vastu võtnud, endas igavese eluidu. Aegade märgid kõnelevad selget keelt kuulutades ette Kristuse tuleku aja lähenemist ja ühes sellega sa viimset päeva ja surnute ületõusmist. Siis tõdeneb Jumala sõna kõikide silmade ees, tõendades nähtavalt, et „surm on patupalk, aga igavene elu on Jumala armuand Kristuse Jeesuse meie Issanda sees.“ Room. 6. 23.

J. Braun.

Kristuse tulek

Uhksateist sajandit tagasi viibis maa peal olevus teisest maailmast. Milline pühalik mõtel Jeesus Kristus tuli taevast, au- ja valguseriigist, vahetas oma kuningliku au puusepa olukorraga, ja kõndis oma pühade jalgadega sellel patuga rikutud maal. Jeesus ütles, et ta on taevast tulnud. „Sest ükski ei ole taevasse läinud, kui aga see, kes taevast maha tulnud, Inimese Poeg, kes on taevas.“ Joh. 3, 13. Nüüd ei ole Jeesus enam siin. Juba ammu ta pööras tagasi oma Isa juure. Ta võeti taevasse, ja ta ütles: „Ma tulen jälle ja tahan teid enese juure võtta, et teie ka olete, kus mina olen.“ Joh. 14,3. Poljud õpetavad ja usuvad, et Jeesus on meie juures Püha Vaimu näol, ja temal ei olewat vaja enam teist kord isiklikult tulla meie juure; ilmaaegne olewat teda oodata. Kas see on õigus? Kas maailm püsib sajandist sajandisse nii nagu ta on praegu, ilma et Kristus tuleks?

Pühakirja läbi katsudes leiame, et Kristuse teine tulek on niisama kindel, nagu seda oli tema esimene tulek.

Ülestõusmine.

Kristuse teine tulek on Kristuses surnute ülestõusmiseks. „Sest et Issand ise tahab maha

tulla taevast sõjakisendamise, peaingli hääle ning Jumala pasunaga, ja kes Kristuses surnud, need peavad üles tõusma esmalt; pärast peab meid, kes me elame ja üle jääme, ühtlasi nendega pilvedes kistama Issanda vastu taeva poole; ja nõnda peame ikka Issandaga olema.“ 1. Tess. 4, 16. 17.

Kristlase kõrgeim eesmärk on omandada igavene elu; haigusele, surmale ja kadumisele alistatud keha asemel saada muudetud, surematu, Jeesusele Kristusele sarnane keha. „Sest meie elu on taevas, kust me ka ootame Önnistegijat, Issandat Jeesust Kristust, kes meie halva ihu tahab muuta, et see tema äraseletatud ihu sarnaseks peab saama seda väge mööda, millega tema kõik asjad võib enese alla heita.“ Vilipi 3, 20. 21.

Kui Kristus ei tuleks teist korda, siis surnud ei tõuseks kunagi oma haudadest üles, ei saaks kunagi omandada igavest elu ega saaks muudetud.

Kristus tuleb teist korda, sest ta on seda töötanud. Siis äratatakse usklikud surnud üles, siis hävitatakse surm igaveseks ajaks. Mis võiks küll usklike enam rõõmustada kui see ilus ülestõusmise lootus. See lootus annab jõudu

minna läbi hädaoru ja mitte kurvastuda; raskustes olla ja mitte väsida. Nii oli see ka apostel Paulusega, kes oli Rooma vanglas kinni evangeeliumi pärast. Sealt kirjutab ta kirja Vilipi kogudusele, milles ta ütleb: „Rõõmustage Issandas alati!“ Mis oli selle suure rõõmu allik? Paulus ootas Issandat taevast ning uskus kindlasti, et siis tõusevad surnud üles ja häviv muudetakse hävimatuks.

Õigete kogumine.

Kristus tuleb, et koguda õiged. „Ja siis peab Inimese Poja tähte taevas nähtama, ja siis peab ulguma kõik rahvasugu maa peal, ja peavad nägema Inimese Poja tulevat taeva pilvedel suure väe ja auga ja tema läkitab oma inglid suure pasunahäälega ja nad peavad kokku koguma tema äravalitsetud neljast tuulest ühest taeva otsast teise.“ Matt. 24, 30. 31.

Surm on lahutanud kalleid sõpru. Leinajad küsivad: Kas näen kord veel oma armsaid? Jah, Issanda suurel päeval usklikud näevad ja kohtavad üksteist. Jeesuse Kristuse teine tulek kindlustab seda. Ülestõusmise hommikul meie armsad lahkunud esinevad igavese nooruse värskuses. Haigust ja surma ei saa enam olema.

Kristuse teist tulekut on võrreldud lõikusajaga. Lõikusaeg on selle maailma lõpp, ja lõikajad on inglid. Kristus tuleb oma inglitega kui lõikaja. Nii nagu lõikusaeg on ühenduses külviajaga, nii on Kristuse teine tulek ühenduses tema esimese tulekuga. Kristuse kannatused ja piinad oleksid olnud asjatud, kui ta ei tuleks tagasi ega lõpetaks oma lunastamistööd. Kes usub tema esimest tulekut, tema kannatamist meie pärast, tema ülestõusmist ja taevaminekut, see ootab teda ka teist korda tulevat. „Nõnda on Kristus üks kord ohverdatud mitme pattusid ära võtma; teist korda peab teda patuta nähtama neist, kes teda ootavad õnnistuseks.“ Eebrea 9, 28. Kristus ei ole mitte ainult meie usu algataja, vaid ka lõpetaja. Tema teine tulek on viimne töö suures lunastustöös.

K o h u s.

Kristus tuleb ka kui kohtumõistja. Kui Kristus tuleb, siis saavad õiged tasu ja ülekohtused karistuse. Ei mitte surmas ega surmaga saa inimene tasu ega karistust. Kõik inimesed lähevad hauda. „Nad lähevad kõik ühte paika; kõik on põrmust, ja kõik saavad jälle põrmuks.“ Kog. 3, 20. Tasumaksmine peab veel tulema ja see tuleb, kui õiged tõusevad üles. „Ärge pange seda imeks, sest tund tuleb, millal kõik, kes haudades on, peavad tema häält kuulma ja välja tulema, kes on head teinud, elu ülestõusmiseks, aga kes on paha teinud, hukkamõistmise

ülestõusmiseks.“ Joh. 5, 28. 29. Et peab tulema tund, millal kõik, kes on hauas, saavad tasu või karistuse, siis on selge, et seda ei ole veel keegi surmatunnil kätte saanud, vaid palga saavad õiged ja ülekohtused ülestõusmisel. Ehk küll ajalikkudes kohtudes karistatakse kurjategijaid, siiski on palju ülekohtu veel karistamata ja õige kannatab temale tehtud ülekohtu all. Kui Kristus ei tuleks, siis kasvaks ülekohtu ja õige ei saaks tasu. Ajaleht kirjutab, et Ameerikas laskis enese maha keegi kohtunik sellepärast, et ta oli mõistnud surma süütu inimese. Uurimisel näis olevat süü tõendatud, mille tõttu surmotsus täideti, kuigi süüdistatav, kinnitas et ta on süütu. Kui hiljem politseil õnnestus tabada õige mõrvar, siis selgus, et surmatu oli süütu. Kohtunikku rõhus teadmine, et ta on surma mõistnud süütu inimese. Seepärast ta otsustas endale ise karistuse ja laskis enese maha. On palju sääraseid mõrvasid, mida ei ole ükski inimene suutnud selgitada, ja on palju juhtumeid, kus õige kannatab ülekohtu tõttu. Kui Kristus tuleb, siis mõistab ta õige otsuse. Siis ei küsi enam keegi, miks ülekohtusel läheb hästi ja õigel halvasti, siis võidab õigus täielikult ja ülekohtu hävitatakse igaveseks ajaks. Õigus on siis troonil. „Jehoova on öelnud mu Issandale: Istu mu paremale käele, seni kui ma saan su vaenlased pannud su jalgealuseks järjeks.“ Laul 110, 1.

M a a u u e n d a m i n e.

Kristus peab tulema teist korda, et uuendada maad õiguses. Inimene ei või kaotada patu needust, seda võib ainult Kristus. Kui ta tuleb lõpuajal, et vastu võtta oma riiki, siis ta uuendab maa. „Aga Issanda päev tuleb kui varas öösi, millal taevad raksumisega peavad hukka minema ja ilmalikud asjad ära põlema ja lõppema ja maa ja teod, mis seal sees on, peavad ära põlema. Et nüüd see kõik peab ära lõppema, missugused teie siis peate olema kõiges pühas elus ja jumalakartuses, oodates ja tõtates Jumala tulemise päeva poole, millal taevad tule läbi peavad ära lõppema ja ilmalikud asjad ära põlema ja ära sulama? Aga meie ootame uusi taevaid ja uut maad tema töötuse järele, kus õigus elab.“ 2. Petr. 3, 11—13. Apostel Peetrus näeb prohvetliku pilguga maa uuendamist. Tuli puhastab selle maa; patt, patutööd ja patused põlevad. Seda puhastamistööd Kristus ei tee mitte seepärast, et talle meeldib patuse surm. Ei! Vaid patt, ülekohtu peavad saama ükskord täielikult hävitatud, ja kes on otsustanud patusse jääda, see põleb ühes patuga. Johannes kirjutab Ilmutamisraamatus 21. peatükis uuendatud taevast ja maast ja ütleb järgmist 4. salmis: „Ja Jumal tahab ära pühkida kõik vee-pisarad nende silmist, ja surma ei pea enam

olema, ega leinamist ega kisendamist ega vaeva ei pea enam olema; sest et esimesed asjad on ära läinud.“

Palgest palgesse.

Kui olete lahutatud mõnest armsast inimesest, siis igatsete teda jälle näha. Nii on usklikud kõikidel aegadel oodanud igatsusega näha kord oma Õnnistegijat palgest palgesse. Kristus peab tulema teist korda, et see kõikide usklike igatsus täituks. Juba seitsmes Aadamast, Eenok, kuulutas Kristuse aurikkast tulekust; Hiio oma kannatustes rõõmustus lootusega näha oma Õnnistegijat. Taaniel nägi Babiloonia vangipõlves prohvetlikul pilgul Messia riigi ülesehitamist. Kui Õnnistegija läks taevasse ja jüngrid vaatasid igatsusega taevasse minevale Õnnistegijale järele, siis kaks inglit valges riides peatus jüngrite juures ja ütles: „Kali-leamaa mehed, mis te seisate ja vaatate üles taevasse? Seesinane Jeesus, kes teilt on üles võetud taevasse, see peab tulema selsamal kombel, kui te teda olete näinud taevase ära minevat.“ Ap. t. 1, 11. Lootus on kindel. Et kinnitada usklike igatsust, siis saadab Jumal ingleid taevast ja laseb ütelda, et seesama Jeesus, kes kord oli siin, tuleb jälle taevast ja usklikud näevad teda, nii nagu nad nägid teda taevasse minevat. Kas sa ei soovi näha palgest palgesse seda, kes sind lunastas ja nii armastas,

et läks sinu eest surma? Kas see on sinu südamlik soov? Kas sa tead, milline peab olema sinu elu? „Mu armsad, me oleme nüüd Jumala lapsed, ja ei ole veel mitte avalikuks saanud, mis me saame olema, aga me teame, kui ta saab avalikuks saanud, et me tema sarnased peame olema, sest me saame teda näha, nõnda kui tema on. Ja igaüks, kellel seesinane lootus on tema peale, see puhastab ennast, nõnda kui tema on puhas.“ 1. Joh. 3, 2. 3. Kui sa soovid teda kord näha palgest palgesse, siis pead sa elama puhast elu, pead tegema puhtaid tegusid ja mõtlema puhtaid mõtteid. Sinu soovis teda näha on nii palju õiget ja ehtsat, kui palju sinu elu muutub paremaks ja puhtamaks, Jeesuse sarnaseks.

Üle kõikide rõõmustab üks asi meid kõige rohkem, ja see on, et Jeesus tahab meid näha enda juures. „Isa, ma tahan, et kus mina olen, ka nemad minu juures on, keda sa mulle oled annud.“ Joh. 17, 24. Jeesus tahab sind enda juure. Kas sa tahad teda südamest näha. Kui see on nii, siis rõõmusta, et ta pea tuleb teist korda. Tema tulekul on kaks inimklassi. Üks klass ei ole kunagi igatsenud tema tulemise järele. See kokkub, kui ta tuleb, ja hukkub igaveses surmas. Sellevastu teine klass, kes on igatsedes oodanud silmapilku, tervitab rõõmuga oma Õnnistegijat ja läheb igavesse rõõmuisse.

A. J.

Ürgse looduse keskel

7

W. Schaefer

„Õnnelikud looduslapsed“.

Nõid määrab inimohvri.

Üks mees metsikute kampaade suguharust on raskesti haige. Ta lamab kõval asemel, õhukesel palmiõlematil. Tema silmadel on võõras läige ja minasõõrmed liiguvad hootiste hingetõmmete juures. Keha on laihtunud luukereks. Ennemini kaneelpruun nahk on kuiv ja kollane nagu vana sadulanahk ning lõtv. Poolavatud, lõhkenud huulte vahelt tuleb tulikuuma hingetõhku. Kõrge palavik raputab valusalt vaest inimest, pisted läbivad teda kui tulised nõelad. Ikka jälle haarab haige oma kuumast peast kinni ja kordab valuoiet, tasast, vaevukuuldavat „Ai! Ai!“

Haige on soopalaviku ohver, mis Amazonase džunglile andis „roheline põrgu“ ja „valge mehe haua“ nime. See palavik on halvem kui metslaste kiirestitapvad nooled ja õelam kui paljud ürgmetsa mürgised maod. Igapäev korduvad palavikuhood kurnavad keha.

Metsikud kampaad on paljude teiste indiaanlassuguharude sarnaselt väga ebateadlikud haiguste põhjuse suhtes ja äärmiselt ebausklikud. Kõike, mida nad ei suuda mõista, nagu haigus, õnnetus, pikselööök, viljaikaldus või ebaõnnestumised jahil ja kalastamisel, peavad nad tundmatu vaenlase nõiduse tagajärgedeks. Nad usuvad, et niisugust nõiduskütket saab purustada ainult vastunõiduse või raviga nõidarsti poolt või sellega, kui nõidust teostanud isik leitakse ja surmatakse. Kui kuri vaim saab ohvri, siis ta on rahul ja needus on purustatud.

Kuna haige üha nõrgeneb ja nähtavalt läheneb surmale, siis suguharu mehed kutsuvad nõidarsti. Haige kantakse välja ja asetatakse maha, kuna värvitud ning relvastatud indiaanlased asetuvad suures ringis tema ümber. Nõidarst on tihti kõige pahemaid tüüpe metslaste hulgas, vahel aga ka inimene, kes tõsiselt usub oma nõiakunstidesse, mida ta on õppinud piinade ja loobumustega. Ta tahab tõesti abistada, ja kui ta seda ei suuda teha oma algeliste ning

vastikute ravi- ehk hävitusvahenditega, siis ta teeb seda vähemalt julgustava kahtlemise ja heasüdamliku pettusega.

Nõidart andis haigele tavalist ravimit, mis oli valmistatud metsataimist või ka jaaguari habemekarvust, jahvatatud krokodillihambaist, ussiravast, kuivatatud tukaanimunadest ja muist erilisist lisandeist. Arusaamatud sõnad ja mõjuvad liigutused saadavad seda ravimisviisi. Nüüd ta laseb haigel lakkuda kanget tubakamahla ja silitab kinnisilmi hoolikalt üle kõhna keha, agaralt pärides, kus on suurimad valud. Ravija peab sõrmed koos hoidma, kuna nende vahele on peidetud pikki kalaluid, teravaid kivikesi ja pinde. Massaaži kestel ta toob nagu silmamoondaja ühe eseme teise järele nähtavale ja näitab neid võidurõõmutsedes haigele, kes on nii nõrk, et vaevu suudab jälgida kogu toimingut. Sügav kiiduavaldusümin ja tõsine, aeglane peanoogutamine tähelepanelike pealtvaatajate poolt peab olema nõiale tasuks ning julgustama haiget. Nõidart näitab surijale puupindu, mille ta olevat haigest kehast välja nõidunud, kus see tekitas hirmsaid pisteid. Nüüd olevat valu põhjus kõrvaldatud ja paranemine pidavat kiiresti järgnema. Vahel ta surub huuled valutavale kohale ja „imeb“ valu välja. Oma püüete tulemusena ta näitab teravat eset, mis varem oli pandud suhu. Valu „välja-imemist“ on loodusrahvas õppinud loomadelt, kes lakuvad haigeid ja valutavaid kehaosi, et kiirustada paranemist. Siis teeb džungliarst veel paar arusaamatut, aga just sellepärast mõjuavaldavat tseremooniat, saab pisut väärtuslikke kinke, sööb meestega ja läheb tagasi metsadesse, kus elavad mitmesugused vaimud, kelle nähtav esindaja ta on. Kogu ravitseremoonia, ükskõik kui hea kavatsusega see on teostatud, aitab haiget vähe, ja lubatud paranemist ei tule. Palavik peab oma ohvrit armutult kinni.

Kuuldused kõvenevad, et see haigus, mida ei suutnud parandada nõidart ega ravimid, olevat kurja nõiduse tagajärg. Kes on nõidunud? Keegi ei mäleta, et haigel oli vaenlasi või et ta oma tapetud sugulase eest oleks jätnud veretasu teostamata. Niisugusel korral sai surnu vaim kättemaksvaks vaenlaseks ja tõi kättemaksmist mitteteostanule haiguse. Seepärast toimub suguharude juures veretasu usulise karmusega. Aga ühtki niisugust andestamatut ülesande mittetäitmist ei ole olnud, samuti ei ole viimasel aja käinud võõraid mõnest teisest suguharust, kes oleksid needust põhjustanud. Uha kitsamaks tõmbub kahtlustuse mõrvarlik ring ja piirdub viimaks ainult oma suguharru kuuluvatega.

Veelkord mehed kutsuvad Seripiári. See-kord ta ei pea ravima, vaid avastama, kes on

süüdi haiguses ja mehe võimalikus surmas. Kui seekord paljudest kurjadest kuuldustest ümbritsetud imearst tuleb metsadest, lähevad naised ning tüdrukud hirmunult laiali ja peituvad murlikult hüttidesse. Eemalt nad jälgivad otsustavate metslaste saladuslikku tegevust. Naised, väikesed tütarlapsed ja lapsed on need, keda enamasti nõiduses süüdistatakse ning kes siis surevad hirmsasse, möödapääsmatusse surma.

Ürgmetsaarst joo loopergusest nõust suure hulga camarambit, peamiselt teatavast liaanist valmistatud ja lehtede ning juurtega vürtsitatud segu, joo vastusvahendit. See ärritab ja häirib kohutavalt aju ning närve, nii et jooja ei ela enam tõelisuses, vaid on haaratud ebamäärasest fantaasiast ja ebaloomulikest pettustist. Ta näeb end vaheldumisi ümbritsetuna suurist madudest või ilusaist naisist või ürgmetsa röövloomadest, lööb nende poole ja katsub neid püüda, naerab ning vannub katkendiliselt. Tal puudub ainult veel õige annus tubakamahla. Kampa-indiaanlased ei suitseta tubakat nagu teised suguharud, vaid keedavad seda väikesis savinõudes, kuni keedis on paks nagu siirup. Siis nad pistavad kepikese tihedasse massi ja lakuvad tubakamahla, mida seesuguselt valmistatuna kutsutakse cutchárokks. Sel kujul tarvitavad teda kõik selles suguharus. Nõid on aastatepikkuse harjutamisega niikaugemale jõudnud, et võib sisse võtta niisuguseid annuseid, mis suure nikotiinisalduse tõttu teised inimesed kindlasti surmaks.

Tubak ja joo vastusvahend teevad täieliku töö. Juuksed, mida see suguharu kannab pikana, ripuvad sasinenult näole, higi voolab üle näovõõba, silmad keerlevad ja põrmitsevad vaheldumisi, hambad kirisevad ning plagisevad nagu külmavärinas. Ta tõuseb matilt, mil ta seni on istunud, raputab end ja teeb metsikuid hüppeid. Lihased ja ergud ei allu enam tema tahtele. Lihased kõvenevad krambitaoliselt, nii et mees maha langeb. Need tõmblevad ja tukslevad, nagu on kord naeruväärne karikatuur, kord kuratlik lõust, mis hästi sobib kogu tegevuse juure. Seesugune vahelduv ja tahmatu liikuvus avaldab otsest mõju metslastesse, kes üksteisele kokkunult kõrva sosistavad: „Hegatzi camári!“ (Kurat on seal!) Nad usuvad, et kuri vaim liigutab nõida.

Nõidumistoiming on jõudnud oma haripunkti. Mehed istuvad liikumatult ja vaikides, silmad ning kogu tähelepanu suunatud nende keskel tuigerdavale kujule. Imearst lallutab. Järsku lallutamine muutub loomalikuks mõirgamiseks, metsikumaks kui sõjahüüd. Naistel ja lastel hakkab jube oma peidupaikades. Nad surevad end värisedes tihedalt üksteise ligi nagu loomakari, kelle hulgast valitakse ohver. Mür-

gistatud metslane kuulatab, kas vaimud ürgmetsas vastavad tema kisale. Ta kuuleb näali, räägib nendega, kirjeldab nähtamatuid isikuid ja nende samuti nähtamatuid toiminguid. Tema kõne on katkendiline ja vastuoluline. Kuid eriti see annab silmapilgu mõju all olevate metslaste juures tema kõnele sügava tähenduse ja äratav indiaanlaste fantaasia. Nad püüavad süüdlasest selget pilti saada. Algab hirmuäratav nõupidamine. Värskendatakse suguharu rõõmutuid minevikulugusid ja võrreldakse nõidaresti liigutustega. Eelarvamised mängivad selliste arutluste puhul kurba osa. Kahtlus langeb õnnetule inimolendile suguharus. Kuna imearst veel kokutab ja lallutab, viimaks kokku vajub ja magama jääb, hüppavad sõjamehed üles oma ohvrit tooma.

Süüdistatav on umbes kümneaastane tütarlaps, kes kord suguharu sõjaretkelt sõjameeste poolt kaasa toodud ja sellest ajast mõnes perekonnas valvab tuld, hoiab lapsi, kannab vett ja teeb muid majatöid, muidu koheldakse teda kui suguharuliiget. Vangistatud lapsi kahtlustatakse, et neil on varemaist aegadest viha võitja vastu, mispärast nad suguharu neavad ja nõiuvad. Tean aga ka paljusid juhtumeid, kus oma suguharu leski ning armastatud lapsi saadeti sellisesse nõiasurma.

Relvastatud mehed tungivad vihaste hüüetega kokkunud tütarlapse kallale, kes mõne tunni eest oli veel armastatud suguharu- ja perekonnaliige ning keda nüüd koheldakse surmavaenlasena. Kahvatanud ohver kaitseb end, nutab, väriseb ja kinnitab igal võimalikul viisil oma süütust, kuid ei suuda millegagi mõjutada oma timukaid. Teda rebitakse karmilt juukseist või käsist ja lohistatakse pisut asulast eemale, kus ta seotakse niinrihmaga puu külge, nii et käed jäävad vabaks. Suguharuliikmed lähenevad, söimavad ohvrit vihasele ja ähvardavad teda kõige otsituma õelusega. Nende tooreste, hullunud inimeste hulgas on vahest tütarlapse oma ema või isa! Eriti asulas lebava, sureva palavikuhaige perekonna või sugulaste naised käituvad nagu hullud ja süüdistavad seotud tütarlast korduvalt, et ta olevat mehe haigust põhjustanud ning pidavat surema juhul, kui mees sureb. Nad kinnitavad oma ähvardusi rusikahoopide ja kepilöökidega.

Kinniseotud tütarlapsele antakse kepp ja nõutakse kisa ja uute ähvarduste saatel, et ta otsiks nõidustpurustava vahendi. Hirmunud laps sorib keppiga jalge juures olevat mulda. Tuleb nähtavale kivikesi, juuretükke või muud harilikult mullas leiduvat. Laps näitab ühele neist kui „ravimile“, mis siis pannakse palavikuhaige kõrvale või pea alla. Kui haige kiiresti paraneb, siis tüdruk vabastatakse. Ta jookseb enamasti

kaugele, kuna ta teab, et teda peetakse nüüd nõiaaks ja et järgmisel haigusjuhtumil langeb kahtlus jälle temale.

Indiaanlane sureb soopalavikku. Läbitungiv, venitav ulumine teatab tema surmast. Laip maetakse kohe. Nüüd pöördub sugulaste armutu viha süütu ohvri vastu. Tütarlaps on juba kederluist puusadeni kinni seotud. Nüüd mehed seovad ka käed puu külge. Mis pärast seda lapsega juhtub, seda on raske kirjeldada.

Järgmisel päeval ei leidu rahulikku asulat. Ebausk ja vaimudehirm sunnivad indiaanlasi oma vähest vara pakkima kandekorvesse, hütte maha põletama ja põgenema. Enne ohverdatakse nõidaresti poolt indiaanlase surmas vastutavaks tehtud tütarlaps kurjale vaimule. See ei või järele tulla nende uude asukohta, kus teised suguharuliikmed langeksid nõiduse läbi tema ohvriks. Me leiame ohverdatud lapse laiba puu külge seotuna. Pingulitõmmatud niinrihmad lõikavad sügavale noorde kehha, mis üleni on kaetud haavade ja julmuse jälgedega. Ainult suguharupärase üliriide söestunud räbalad katavad osaliselt väikest laipa. Kangestunud nägu näitab surmaski meeletu hirmu ja valu ilmet. Esiteks purustati tugeva nuiahoobiga lõualuu, et takistada tütarlast surres veel teisi needmast ning surma saatmast, nagu toda meest. Väikesed käed on kramplikult rusikasse pigistatud ja küüned surmavõitluses sügavasti lihha surutud. Tosinaid sõrme pikkusi, teravaid okkaid on torgatud huultesse, rinda, kätte ja jalgadesse. Surnu väljatõmmatud juuksesalgad tõendavad, et mõrvarid olid määratust vihast ja kurjusest hullunud. Reied on moondunud põletishaavust, mis on tekkinud enne lahkumist sureva ohvri jalge juure süüdatud laagritulest. Uskumatult kurb nähtus, sõnamatu julmuse ja pimedaima paganuse ilmne väljendus on seesugune inimese ohverdamine, mida kampad oma suguharukeeles nimetavad mátziks.

Kohutav on selline metslaste külmavereline ja ettekavatsetud kuritegu, mille nad imelikul viisil sooritavad mitte vaenlaste, vaid veresugulaste ning perekonnaliikmete juures. Need toored toimingud ei ole seotud tantsude, joomingute ega lauludega. Nad teostatakse kiiresti, tõsiselt ja piiritu hirmu mõjul. Vestluseski ei mainita neid. Need inimeseohverdamised ei ole lõbumõrvid ega ole tõsiselt kavatsatud kättemaksutunde rahuldamiseks. Nad on rituaalmõrvid, milleks metslasi sunnib paganus, mille all kannatavad ka timukad, kes tihti on ohvri lähemad sugulased ja elanud temaga armastuses ja sõpruses.

Metslane ei tunne pahemaid vaenlasi, kui seda on kurjad vaimud, kelledest ta arvab end (Lõpp viimasel leheküljel.)

Puuvili ravivahendina

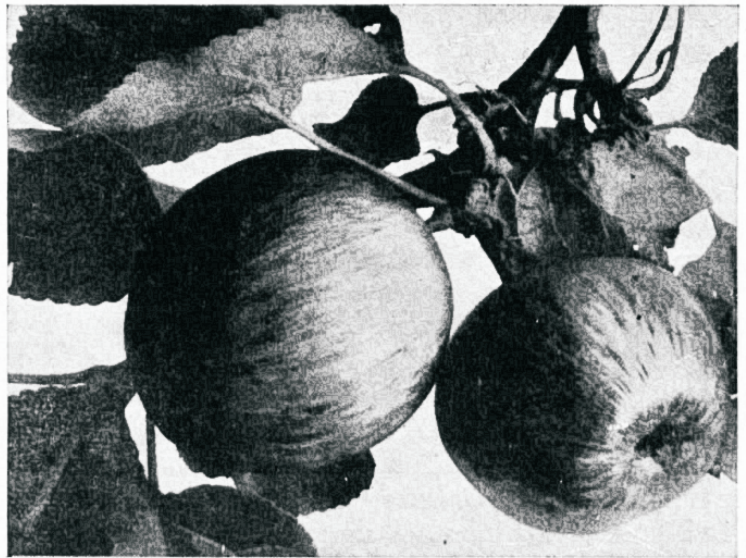
Paljudest ravivahendeist, mis suvel võimalik kasutada, on nimetamisväärne ka puuviljadega ravimine. See algatus saavutab järjest paremaid tulemusi. Kui varemalt käidi tervisvee-ravilates, et end nii öelda terveks juua ja supelda, siis on praegu ravilaid, kus võib puuviljatoitlusel end terveks süüa.

Juba vanal ajal arstid võtsid tarvitusele puuviljad ja neid mitte üksi isu vaigistamiseks, vaid et palavikku vähendada ja korralikku seedimist edendada. Iseäranis viinamarju peeti maopõletiku, maksahaiguse, sapitõve, veetõve ja palaviku arstimiseks kõige paremaks. Kaheksateistkümnendal sajandil oli juba üleskutseid: „Sööge puuvilja“ ja ka tänapäeva moodne ravikunst on puuviljadega ravimise kõige kohasemaks tunnistanud.

Mis annab puuviljale selle tervislikult toitva ja kosutava väärtuse? Need on happed, mis leiduvad puuviljas, suhkru sisaldused ja toitvad soolad; viimaseid sisaldab rohkesti ka juurvili. Mõju, mis see vili meie kehale avaldab, on väga mitmekesine. Hulga vee sisalduse tõttu mõjub ta janukustutavalt ja verd lahjendavalt, hapete sisaldused mõjuvad jahutavalt ja värskendavalt ja kutsuvad esile korraliku sülje eraldumise. Suhkrusisaldused on toitvad ained, mis elustavad meie soolte tegevust ja arendavad lihaste jõudu. Puuviljas leiduvate suhkrusisalduste, hapete ja soolade järgi on ka nende mõju mitmesugune. Üldiselt võib puuvilja tarvitamine oleneda sellest, missuguseid aineid see ehk teine haigus paranemiseks nõuab.

Kui puuviljadega ravimine käsile võetakse, siis on soovitatav pöörata kogenud arsti poole nõuande saamiseks, sest meie ise kui liht-inimesed ei tunne haigusi ega kehaehitust.

Kirside tarvitamine annab häid tagajärgi kollatõve ehk verevaesuse ja kurgupõletiku arstimiseks ja mõjub kosutavalt neile, kes põevad raskemeelsust. Maasikad on väga head tervendavaks toiduks rasvtõve (lihavuse), kollatõve, samuti lihaste- ja liigeste-jooksva korral. Looduseuurija Linné jutustas, et kui ta oli jooksva valuhoo korral kausitäie maasikaid ära söönud, siis ta järgmisel päeval ei teadnud midagi enam oma haigusest. Seda kordas ta igal haigusehool, kuni täiesti terveks sai. Ka õunad omavad tähtsa osa selles arstimisviisis. Õunad on iseäranis kohased närvihaiguste, maksatõve, puhutuse, korraltu seedimise ja sooltehai-

guste ravimisel. Puuviljadega ravimine ei ole mitte üksi haiglase tervise kosutuseks läbiviidav, vaid ka tervetele tugeva tervise säilitamiseks ja keha ülesehitamiseks. Puuvilja võib tungivalt soovitada nendele, kes armastavad süüa palju raskelt seedivaid toiduaineid. Kuid asjata elujõu kulu on see, kui süüa puuvilja piimaga leiva kõrval. Lapsed on väga maiad puuvilja peale ja see hoiab neid nii mõnegi hädaohu eest. Iseendast mõista, ei ole veel puuviljasöömisest küllalt, et tervist saavutada ja seda säilitada. Muuseas nõuab keha puuviljadega ravimisel korralisi liigutusi vabas õhus.

Ainult küps puuvili on terviseks ja mõjub hapete tõttu januvaigistavalt, nagu sõstrad, kirsid, õunad ja ploomid. Happeid sisaldavatel puuviljadel on kahjulikke aineid kõrvaldav omandus. Parajuseta puuvilja söömine võib aga ka esile kutsuda kergesti mao- ja soolterikkeid. Seepärast peavad need, kes seedimiselundite nõrkust kannatavad, väga ettevaatlikud olema ja ühe kui teise puuvilja tervilislikku paremust järgi proovima. Mõnedele on keedetud puuvili söömiseks palju kasulikum kui loomulikult küps, keetmata.

Puuviljadest võib väga palju toite valmistada, mis tervisele väga kohased. On laialt tarvitusel puuviljakompot ja väga karastav ja jahutav on kas külm või soe õunatee. Puuvilja tarvitamine toorelt või keedetult mõjub elustavalt sooltetegevusele, kiirustab ainetevahetust, annab kehale tarvisminevaid soolasid ja happeid ja värskendab verd.

Parim pildiaparaat

Minu väikene poeg palub mind järeleandmatult: „Papa, palun, osta mulle pildiaparaat.“ Aga, te lapsed vast ei teagi, et taevane Isa on kinkinud teile ühe pildiaparaadi, mis on veel parem kui ükski täiuslik aparaat, mida teile keegi kingiks. Sellest tahame nüüd vestelda.

Mis on see täiuslik aparaat? See on silm. Nägemine ei ole muud midagi, kui meie ümbruse pildistamine. See aparaat pildistab iga asja — alates kõige väiksemast putukast, kuni kõige kaugema täheni, mis on miljon korda miljoneid kilomeetreid meist eemal. Need ülesvõtted ei ole ainult must ja valge — nagu harilikud pildid, vaid on igasugustes värvides ja toonides. Kui ruttu toimuvad need ülesvõtted? Meie võime teha isegi 20 kuni 30 ülesvõtet minutis ja ei tunne sugugi väsimust sellest tööst. Milline väärtus oleks inimesel ilma selle aparaadita? — Ta oleks pime, kes teadmatuses ringi kobab. Õnnetud on need, kellel see kink on kadunud.

Silm on suurim ime, mida Jumal üldse loonud, ja sellepärast on hea tunda seda põhjalikult. Küsime eneselt: „Kuidas on see võimalik, et võime tunda seda otsatut ja ilusat maailma? Kuidas võin ma näha? Vaatleme silma ehitust.“

Silm koosneb järgmistest peaosist: silmalääts ja tema abilised, võrkkile, silmanärv, ja nägemiskeskus peaaigus.

Silmalääts on koostatud õige peenikesest kristalltulpadest ning läbipaistvasse kapslisse asetatud. Sellela ei saaks me õiget kujutust välismaailmast. See on, mis koondab valguse muljed selliselt, et nad kujundavad meie silmas üksikasjalise pildi sellest, mida näeme. Läätsel on veel üks tähtis omadus: ta võib muuta oma kuju sedavõrd, et ta teeb silma vahest pikksilmaks ja kohe jälle mikroskoobiks. Meie peame ainult tahtma ja lääts võtabki vastava kuju ning annab edasi soovitud pildi selgelt, olgu see kaugel või ligidal.

Võrkkile. Kui tähtis ka silmalääts ei oleks, tema tööst ei oleks mingit tulu, kui silmas ei oleks kile, mille ehitus kui ka tegevus on imestustäratavad. Ta on see, mille jaoks lääts koondab välised pildid. Võrkkile koosneb 40.000 väikesest torust, mis on täidetud erilise vedelikuga. Need torukesed võtavad vastu valgusekiired ja kujundavad värve. Torude kiired liigutused loovad väikesed ülesvõtted silmas.

Silmanärv on ühenduses võrkkile torukestega. Tema ise ei näe, aga ta annab seda edasi, mis sünnib võrkkilel. Nii on silmanärv telefonitraad meie silmas. Kuhu ta telefoneerib? Kõik mis on näha võrkkilel, silmanärv kannab

teate peaaigusse. Mis toimub peaaigus, seda ei ole inimsilm näinud. Niipea kui telefoniühendus katkeb, oleme pimedad.

Kui imelik on see Looja kink. — Kui suur ja vägev on Looja ise. „Kes on silma valmistanud, eks see peaks nägema.“ „Minu silmad vaatavad kõige nende teede peale, need ei ole varjul minu palge eest...“ Kus meid inimlik silm ei näe, seal näeb meid Jumal. Meie vahest hoidume kurja tegemast siis, kui meid inimsilm näeb. Kuid mõtleme sellele, et Jumal näeb meid alati. Mitte ainult tegusid ei näe Jumal, vaid ta teab isegi meie mõtteid ja tundeid. Mõtleme ka sellele, et Jumal jälgib meid, et meid aidata.

E. Tiesnes.

Ürgse looduse keskel

Algus 124. lhk.

alati ümbritsetud olevat. Nende ülem on Camári, kurat. Paganlik indiaanlane on kaitsetu nende nähtamatute, kõikjalviibivate vaenlaste vastu. Ta ei pääse nende käest võitluse ega needusega. Ta saab end nende viha vastu kaitsta neid lepitades inimohvriga, mis indiaanlaselt vahest nõuab armastatud poja, noore õe või isa. Kui on teostatud ohverdamistalitus, vastumeelne mõrv, siis need õnnetud inimesed rändavad hirmust aetuna kodutult omaenese metsades, olles rahutud vaimudehirmu eluaegses kütkes. Nad on ennemini kõike muud kui „õnnelikud looduslapsed“. Ükski koloniaalvalitsus ei suuda suurtest püüetest hoolimata pärismaalasi sellest kütkest vabastada ei selgituse ega lääne-kultuuriga. See oli ja jääb ikka misjoni ülesandeks: näidata neile õnnetuile teed tõelise rahu juure, kuulutades tõde, millest Jeesus ütles: „Tõde peab teid vabaks tegema!“

„Meie Aeg“ ilmub kord kuus. Toimetaja ja talitus Tallinnas, Merepuistee 14-a. Vastutav toimetaja: M. Bärengrub. Abitoimetaja: H. Pilt. S. P. A. Eesti Liidu väljaanne. Tellimine kõigist postiasutustest. Tellimishind aastaks 2 kr. 50 s., poolaastaks 1 kr. 30 s.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk tän. 2.

Ilmunud 25. augustil 1939.

HIND 25 SENTI